

در گفت‌وگو «جوان» با دکتر محمود رنجبر دبیر علمی دومین همایش آسیب‌شناسی ادبیات پایداری مطرح شد

معضل اصلی ادبیات پایداری کم‌توجهی به نقد است

همایش آسیب‌شناسی ادبیات پایداری با چه اهداف و رویکردهای برگزار می‌شود و اهمیت محورهای آن شامل چه موضوعاتی است؟

این همایش در ادامه نخستین همایشی است که با هدف‌گذاری مشخص در سال ۱۳۹۵ برگزار کردیم و بر مبنای برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته و ارزیابی‌ها ما همه‌چیز بر همان محورهایی پیشین برای جهت‌گیری پژوهش‌های حوزه ادبیات پایداری تأکید داریم، لذا در این همایش هم هفت محور کلی و عمومی داریم و دو محور تخصصی و ویژه را طراحی کردیم که با توجه به دغدغه‌های امروز طراحی شده است. هفت محور اصلی عبارتند از: آسیب‌های روش شناختی در پژوهش‌های حوزه ادبیات پایداری، راهکارهای مناسب برای ارتقای کیفیت پژوهش ادبیات پایداری، بررسی ادبیات متن در ادبیات جنگ ادغام مقدس، بررسی انواع گونه‌های ادبی در ادبیات جنگ/ دفاع مقدس، ادبیات دفاع مقدس و نقش آن در وحدت ملی، ادبیات جنگ ادغام مقدس در حوزه کودک، ادبیات دفاع مقدس و موضوعات میان‌رشته‌ای. موضوع ویژه این همایش هم بررسی کیفیت و راهکارهای نگارش دانشنامه دفاع مقدس و مقاله‌های (مداخل) مرتبط با دانشنامه استان گیلان است.

آسیب‌شناسی ادبیات پایداری تا چه میزان لازم است؟ آیا غنای ادبی و کیفی آثار به حدی رسیده که نیاز به آسیب‌شناسی باشد؟

هر حرکت عظیم برای طی مسیر خود نیازمند آسیب‌شناسی و بازخوانی راه آمده است. ادبیات پایداری نیز از جمله حرکت‌های بزرگ برآمده از انقلاب اسلامی و دفاع مقدس است که با گذشت سی و اندی سال بعد از پایان جنگ به خلق آثار ارزشمند در حوزه پایداری پرداخته و بی‌شک نیازمند بازخوانی و بازپوری است. لذا برگزاری همایش‌های ادبیات پایداری با هدف شناخت آسیب‌های مرتب‌تر به آثار منتشره ضروری به شمار می‌رود. ضمن اینکه همایش آسیب‌شناسی ادبیات پایداری به پژوهشگران کمک می‌کند مغفلات و مشکلات در عرصه ادبیات پایداری را بهتر بشناسند چون با توجه به حجم آثار منتشر شده در حوزه ادبیات پایداری توسط نهادهای فعال در حوزه دفاع مقدس و نهادهای مردمی و حتی اشخاص، متأسفانه پژوهش‌های مشکل و سازمان یافته در حوزه شناخت و معرفی آثار فاخر ادبیات پایداری اندک است، بنابراین در شرایط فعلی به دو مسئله اساسی نیازمندیم: نخست مشخص کردن راه مناسب تسری فرهنگ پایداری در بطن جامعه و دیگری مشخص کردن مسیر پیش‌رو و پیشگیری از انحراف‌های خواسته یا ناخواسته در حوزه آفرینش آثار ادبی در حوزه پایداری.

آیا آفرینشگران حوزه ادب پایداری به لزوم نقد و تحلیل آثار این حوزه باور دارند یا به جهت هاله‌های تقدس، نقد و تحلیل سخت و به گونه‌ای ناممکن است؟

اساساً باید بین خلق اثر ادبی و نقد اثر ادبی تفاوت قائل شویم، عموماً کسانی که به خلق آثار ادبی می‌پردازند، وارد نقد آثار ادبی نمی‌شوند. نقد آثار ادبی به منزله شناختن شیوه‌ها و راهکارهای فحامت متن و گیرایی سوزنده‌های آن است، بنابراین منتقد تلاش

می‌کند شاخصه‌های والای اثر را برای دستیابی به روش‌یسا نظریه‌ای فراگیر بررسی نماید. از طرف دیگر هاله تقدسی که به زعم برخی افراد بر سر ادبیات پایداری قرار دارد به مقوله اصلی و اساسی آن یعنی دفاع جهت‌گیری می‌شود، نه مقوله نوشته‌های ادبیات پایداری. در نتیجه ما در اینجا دو بخش متفاوت داریم؛ یکی امری مقدس به نام دفاع و دیگری کار کردهایی در شناخت این امر مقدس که قابل نقد و بررسی است. ضمن اینکه تقدس مرتب‌تر بدر دفاع به منزله روح معنوی حاکم بر عمل پایداری مردم ایران در هشت سال جنگ بوده است. این روزها در همین مقوله به تفکلهایی انجام گرفته است. آیا آثار ادبی حوزه دفاع مقدس و آفرینشگران آمادگی پذیرش نقدهای علمی و ساختاری را دارند؟

بله، نویسندگان و آفرینشگران ادبی باید

دکتر محمود رنجبر، دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی و دبیر علمی دومین همایش آسیب‌شناسی ادبیات پایداری بر این باور است که یکی از مغفلات اصلی ادبیات پایداری کم‌توجهی به مقوله نقد و بررسی آثار حوزه ادبیات پایداری وجود ندارد. بسیاری از نهاد‌های فرهنگی، انتشار آثار حوزه ادبیات پایداری را جزو مأموریت‌های اداری خود می‌دانند، در نتیجه به واسطه نوع رهیافت و نگره و اسناد بالادستی سازمانی، آثار در بسارهای موارد در تناقض با یکدیگر هستند، به همین دلیل کار برای پژوهشگر حوزه نقد ادبی دشوار خواهد شد. در گفت‌وگویی که با دکتر محمود رنجبر، استاد زبان و ادبیات فارسی انجام داده‌ایم در خصوص اهداف همایش آسیب‌شناسی ادبیات پایداری و لزوم ترویج گفت‌مان نقد و تحلیل و شناسایی برخی آسیب‌ها به بحث و بررسی موضوعات مطرح نشسته‌ایم. از قلم دکتر رنجبر تاکنون دهها مقاله در مباحث ادبی و نقد و پژوهش نظیر شیوه‌های نو در نگارش نامه اداری و نگاهی به برخی مسائل و برآبش، روایت اول و دوم از دفتر چه آلباوبی، سه سبفته پای کار، طنز مه‌های جنگ و... منتشر شده است. شما را به خواندن این گفت‌وگو دعوت می‌کنیم.

علی شبرین

علاقه‌مند به نقد آثار خود باشنده. باید توجه داشت این آثار تا زمانی که در ذهن و ضمیر نویسنده و خالق اوست، مربوط به خود اوست، اما زمانی که منتشر شد دیگر برای او نیست بلکه برای خوانندگان است، بنابراین طبیعی است که باید نویسنده تفکلهای دیگران را بشنود تا چنانچه اشکالی در اثر وجود دارد، برطرف کند یا در آثار دیگر مرتب چنین اشتباهی نشود و اگر هم برجستگی و ویژگی‌هایی داشت، مورد توجه نویسندگان جوان تر قرار گیرد.

هم‌اکنون چه آسیب‌هایی ادبیات پایداری را تهدید می‌کند و به نظر شما مادر ادبیات آثار دچار کاستی و ضعف ساختاری نیستیم؟

دکتر محمود رنجبر

اگر با نگاه منصفانه وارد بحث شوم در خواهیم یافت که تمام کشورهای جهان از آثاری که برای ترویج فرهنگ غالب آن کشور منتشر می‌شود، حمایت‌های وسیع انجام می‌دهند. به عنوان مثال در آمریکا و انگلیس به آثاری که درباره حوزه جنگ جهانی دوم و مشارکت جوانان این کشورها در این جنگ پیردازد، یارانه‌های فراوان و امکانات متنوع تعلق می‌گیرد

پایداری و متولیان این امر می‌توانند این مغفلات را برطرف نمایند.

آیا دولتی بودن یا حکومتی کردن انتشار و تولید آثار نمی‌تواند از جمله آسیب‌های موجود در این عرصه باشد؟

اساساً دولتی یا حکومتی خواندن آثار منتشره در یک فرهنگ را جریان تقاطعی لیبرالیسم غرب در کشورمان رواج داده، از این منظر آثاری که درباره هزمونی یک فرهنگ منتشر شود، به عنوان اسزاری برای ترویج یک ایدئولوژی محسوب می‌شود. در حالی که اگر با نگاه منصفانه وارد بحث شوم در خواهیم یافت که تمام کشورهای جهان از آثاری که برای ترویج فرهنگ غالب آن کشور منتشر می‌شود، حمایت‌های وسیع انجام می‌دهند. به عنوان مثال در آمریکا و انگلیس به آثاری که درباره حوزه جنگ جهانی دوم و مشارکت جوانان این کشورها در این جنگ پیردازد، یارانه‌های فراوان و امکانات متنوع تعلق می‌گیرد. بنابراین نباید تصور کرد که ادبیات پایداری به منزله ترویج یک گفت‌مان مقطعی است. ادبیات پایداری عنصر موجود در آن ریشه در تاریخ ایرانی اسلامی ما دارد، بنابراین هر دولتی که در ایران سر کار آید، خود را وامدار این تاریخ ارزنده می‌داند و بی‌تردید از آن حمایت خواهد کرد.

توسع موضوعی و ساختارشناسی و سبک پژوهی ادبیات پایداری نیستیم! چرا پژوهشگران به این عرصه‌های مهم ورود نکرده‌اند و ما با تحقیقات ژرفی روبه‌رو نیستیم؟

این مسئله خاص حوزه نقد ادبیات پایداری نیست بلکه ما در حوزه نقد ادبی به طور کل با چنین مشکلی مواجه هستیم، مهم‌ترین دلیل آن بی‌توجهی به ساختارهای روایی آثار ادبی کشورمان، در طول زمان است. ما آثاری فاخر داریم که می‌توان از دل آن نظریه ادبی بیرون آورد، اما چون به شدت آن خود داشتند زیگانه تنها می‌کرد، جزو ضروریات ژست‌های روشنفکری ما شده، نظریه‌های غربی هم مانند بسیاری از الگوهای سبک زندگی در کشور ما رواج یافته است، لذا آثار از مبنای این نظریه‌ها بررسی می‌شود. در برابر این خودباختگی مغرط جریانی قرار دارد که ایشخور خود را پدیده نویی مثل ادبیات پایداری می‌داند و معتقد است باید به سمت نظریه‌سازی پیش برویم و از دل آثار پدیده مده‌ولو کمتر دیده شده، گفت‌مان و نظریه‌های مبتنی بر گفت‌مان پدید آوریم. برگزاری همایش‌هایی از جمله این همایش با چنین هدفی است، اگر چه ما هنوز گام‌های اولیه را برداشتمیم اما به آن امیدواریم.

یادکرد

به مناسبت هفدهم شهریور سالروز شهادت فرمانده گردان بلال حبشی «شهادت» کی سراغ من می‌آیی!

آرمان شریف

شناخت ما هنوز از برخی شهدا کم و اندک است. یعنی آنقدر که سازمان‌ها، نهادها و رسانه‌ها از برخی شهدای می‌نویسند، نسبت به دیگر شهدای دفاع مقدس کم‌لطفی می‌کنند و در طول سال کمتر نامی از این شهدا برده می‌شود. شهید سیدمه‌دی لاجوردی نیز یکی از همین شهداست که تا به حال کمتر درباره‌اش گفته شده و البته این روزها به لطف انتشار کتاب «روزهای لاجوردی» مردم آشنایی بیشتری با این شهید پیدا کرده‌اند.

شهرید سیدمه‌دی لاجوردی در روز دوازدهم اسفند ۱۳۳۶، در تهران متولد شد و دوران جوانی‌اش با مسائل انقلاب و مبارزات مردمی گره خورد. همین اتفاقات مهدی جوان را به سمت سپاه پاسداران سوق داد و پس از پیروزی انقلاب اسلامی او لباس سبز پاسنداری به تن کرد و آماده خدمت در جبهه‌های مختلف شد.

سیدمه‌دی در سال ۱۳۵۹ ازدواج کرد. درست در همان سال عراق با تجاوز به خاک ایران، جنگی خانمانسوز را به مردم ایران تحمیل کرد. شهید لاجوردی همچون دیگر مردم کشور نسبت به این تجاوز و حمله دشمن بی‌تفاوت نماند و با اینکه تازه تشکیل زندگی داده بود به پاری نیروها در جبهه‌ها شتافت.

سیدمه‌دی از همان نخستین روزها خود را در زنده‌های شجاع و سختکوش نشان داد و خیلی زود توانایی و لیاقتش را به فرماندهان نشان داد. پس از مدتی شهید لاجوردی به فرماندهی رسید و یکی از نیروهای تأثیرگذار در جبهه‌ها شد. شهید کار خود را در رسته فرماندهان با گردان زهی «مام سجاد (ع)» از لشکر ۲۷ محمدرسول الله (ص) آغاز کرد و سرانجام با فرماندهی گردان بلال حبشی به پایان رساند.

شهید سیدمه‌دی لاجوردی فرماندهی قطع و سختکوش بود در خیلی از عملیات‌ها جزوت‌زای نیروهایش به خط دشمن می‌زد. سیدمه‌دی با مجموع خصوصیات حسنه‌ای که داشت، از سوی نیروهایش کاملاً به عنوان یک فرمانده پذیرفته شده بود.

محمدرضافرج‌اند از هم‌زمان شهید لاجوردی، از رزمنده‌های یک روز قبل از عاشورای سال ۱۳۶۶ که مصداق با هفدهم شهریور بود رخ داد. ایشان از دو کوه به طرف شلمچه رفته بودند و کمی بعد خبر رسید که در سه راهی شهادت گلوله توبی به وسیله نقلیه آنها گلوله به شدت مجروح شد و او را سریع به بیمارستان منتقل کردند. سیدمه‌دی دو روز پس از عاشورا و مصداق با سومین روز شهادت اباعبدالله(ع) به قافله سالار شهیدان پیوست و آسمانی شد.

من با لاجوردی دوست شدم و به او گفتیم که اول کار از او خوششم نمی‌آمد. شهید لاجوردی شلوار لی می‌پوشید، موهای فر داشت و اگر در تهران دیده می‌شد، کسی پاورد نمی‌کرد رزمنده، پاسدار و فرمانده باشد، وقتی فرمادھی گردان بلال حبشی به پایان رساند. دوباره برمی‌گردیم، به خاطر کم سعادتت ماست. شهادت نصیب همه نمی‌شه. باید سعادت داشته باشی تا تو راه خدا شهید باشی. «مادر شهید هم همیشه حرف‌های پسرش را به یاد می‌آورد و می‌گفت: «مه‌دی پذیرفته شده بود. شهادت سیدمه‌دی و تعداد دیگری از رزمنده‌های یک روز قبل از عاشورای سال ۱۳۶۶ که مصداق با هفدهم شهریور بود رخ داد. ایشان از دو کوه به طرف شلمچه رفته بودند و کمی بعد خبر رسید که در سه راهی شهادت گلوله توبی به وسیله نقلیه آنها گلوله به شدت مجروح شد و او را سریع به بیمارستان منتقل کردند. سیدمه‌دی دو روز پس از عاشورا و مصداق با سومین روز شهادت اباعبدالله(ع) به قافله سالار شهیدان پیوست و آسمانی شد.

جدول سودوکو ۹x۹ with numbers ۳, ۵, ۸, ۷, ۱, ۲, ۹, ۴, ۶, ۱, ۸, ۵, ۳, ۷

جدول سودوکو ارقام ۹تا ۹۱طوری قرار دهید که در هر ردیف، ستون ومرعب‌های کوچک‌سه درسه فقط یک‌بار به کار روند.

جدول کلمات متقاطع

Grid for crossword puzzle with letters and numbers.

پاسخ جدول شماره ۶۲۹۸

Answers for the crossword puzzle.

طراح:علیرضا سجادی فر | شماره ۶۲۹۹

از راست به چپ

- ۱- صبغه ازدواج- از باشگاه‌های بوندس لیگای آلمان- شهر خرما | مایعی که از کبد ترشح می‌شود- در بزرگ- باد | شهری زیبا در گیلان- تفریح و هواخوری- باد خنک | آشکار و نمایان- گشوده- فیلم رویدادهای واقعی- صورت- راهی که به آخر نمی‌رسد- قمر- وارونه عام- ۶- تصدیق انگلیسی- شعیبه‌بازی- مایه حیات- تکرار حرفی | در رگ‌ها جاری است- نوعی پارچه نخی ساده- شراره آتش | ۸- آبله سوختگی- عنصر شیمیایی- موضوع و میحت- هدف تیر | ۹- از ماه‌های درسی خزر- غذای زندانیان و اسیران- انجیر عرب | ۱۰- خاموش فرنگی- سایه- واخواست- نت میانی | ۱۱- مهره شطرنج- نمایشنامه- ویتامین جدولی- برجستگی لاستیک | ۱۲- تئیل- ناچیز- نیست و معدوم شده | ۱۳- گرم شیتاب- جوهر پرینتر- از شهادی انقلاب اسلامی | ۱۴- روز- فاقد اصالت خانوادگی- اهل هرات | ۱۵- رطوبت خسیس- گره برای فریب بقیه- سرسرا

از بالا به پایین

- ۱- دستواره- کشوری بسیار کوچک در اروپا | ۲- محفظه کتاب در کتابخانه- جدا- نوعی هواپیمای جنگی | ۳- نوعی کمد با چند کشو- منقار پرنده- امامزاده‌ای نزدیک رشت | ۴- نویسنده آمریکایی برنده نوبل ۱۹۴۸ و صاحب اثر سرزمین هرز- سخن و گفتار- سرکه | ۵- کلاه الف- جای یا- مدافع چپ بارسا- سایه | ۶- رفوزه- استان سردسیر- درخت انگور | ۷- از آلات موسیقی- ترشی از مايشگاه- تنزیل بول | ۸- پول واحد اروپایی- عبد ویتامی‌ها- خدای خورشید مصریان- ستاره‌شناس | ۹- نوعی شیرینی- سزار ارمنه- ربسمان | ۱۰- جنبش هوا- محله‌ای در شمال تهران- آش | ۱۱- راه میان‌بر- افسار- بخار دهان- مادر تازی | ۱۲- پوزه- دوام- گاه مقهور رابطه می‌شود | ۱۳- پهلوان شاهنامه- قصد و اهنگ- عرضه و توانایی | ۱۴- نمایش دوساله- طایفه کوچ‌نشین- سرگشته | ۱۵- بنیانگذار کشور اسلامی پاکستان- سال آذری

جدول

Large grid for the crossword puzzle with numbers 1-15.